

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Llegir amb llibertat

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Els platgistes i els amants de la piscina encara van amb un llibre a la bossa d'esport, com en els temps que els mitjans de masses ho recomanaven com un exercici de cultura sana? ¿I els muntanyencs se n'emporten un a la motxilla, només per si un dia plou i cal fer refugi? ¿I els urbanites remenen biblioteques de barri ni que sigui per refrescar-se amb l'aire condicionat? Les vacances d'estiu passen tan de pressa com els projectes que es cabdellen per intentar fer tot allò que forma part de la il·lusió de projectar, sabent que no cal fer-ho. Per això la lectura pren, a l'estiu, el caràcter més liberal, gairebé llibertari. Sobretot per als primers lectors i per als lectors adolescents.

És l'hora de saber, com qui no diu res, si les lectures fetes durant el curs, a vegades per obligació, han deixat ganes de llegir més. És l'hora de saber si els que esperen l'últim Harry Potter, si no l'han llegit ja en anglès, s'han convertit, després de quatre Rowlings, en lectors d'altres llibres.

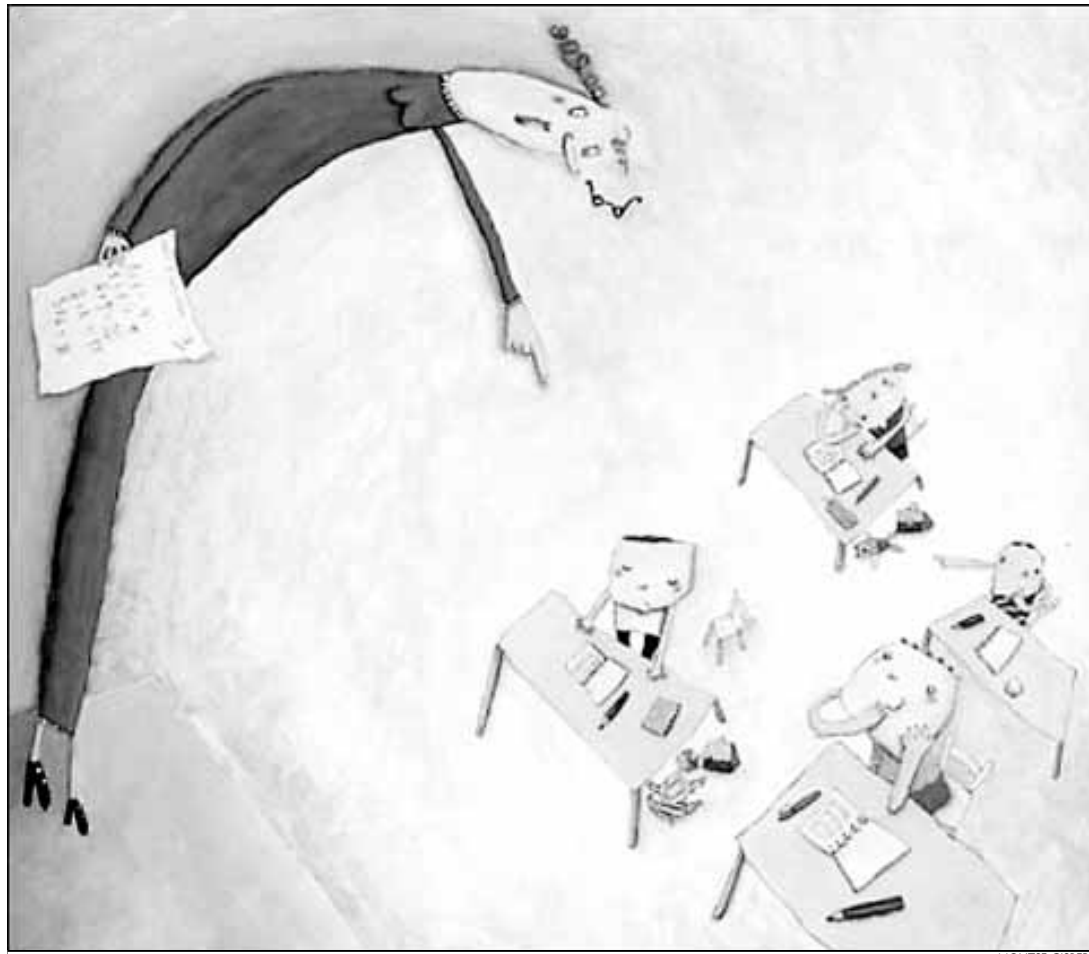
Per als que llegeixen durant tot l'any lliurement, el mèrit i la calor els poden alliberar de fer-ho durant l'estiu. Però difícilment se'n deslliuraran si el cuquet de la curiositat que els fa lectors empedreïts no falla i es desvetlla passats els primers dies d'eufòria, convençut que la rutina de llegir, ni que sigui entre becaina i becaina, també és vàlida per a les vacances.

Llegir amb llibertat. Al marge de novetats, d'impulsos mediàtics i de recomanacions convencionals. Llegir amb llibertat ni que sigui buscant llibres que en algun cas ja han desaparegut de les llibreries. Llegir amb llibertat només per fullejar, remirar, rellegir i alimentar el cuquet, que no vol dir precisament matar-lo. Llegir amb llibertat per viatjar amb la imaginació de la mà d'autors d'arreu del món que parlen del món de tots.

DE LA A A LA Z

An Alfaya parla a *Down* (Edebé, 2001) d'un cosí que té ulls de xinès, té passió per les margarides blaves i somia flors en lloc d'ovelles, i reflexiona sobre la capacitat de conviure amb els que veiem diferents ni que siguin de casa. (A partir de 8 anys)

Bernardo Atxaga s'ha inventat un esbojarrat *Ramuntxo detectiu* (La Magrana, 1998), que investiga la desaparició de Lutxi, ajudat de la tia Nikolassa i de l'aeroplà més famós de tots els cels, *Ringo Gorringo*. (A partir de 8 anys)

Montse Gisbert és autora del text i les il·lustracions de 'Les petites (i grans) emocions de la vida'

M. Àngels Anglada va escriure *El violí d'Auschwitz* (Columna, 1994), per parlar de Daniel, un luthier jueu que sobreviu a l'infern dels camps d'extermini treballant de fuster i gràcies a la recerca de la perfecció d'un violí. (A partir de 14 anys)

Joan Barceló va fantasiejar poèticament fa vint-i-cinc anys amb *Viatge enllunat* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1979), un llibre antològic que barreja realitat i fantasia sense embolcalls clàssics que desvirtuïn la creació contemporània. (A partir de 8 anys)

Xavier Benguerel va deixar el testimoni de la societat obrera a la novel·la *Suburbi* (Proa, 1998), escrita a l'inici de la Guerra Civil Espanyola, el 1936, i com a reivindicació del barri del Poblenou, on l'autor va viure més de trenta anys. (A partir de 14 anys)

Italo Calvino va dividir les estacions de l'any en cinc sèries i en va fer un recull de vint contes a *Marcovaldo* (La Magrana, 1985), el nom del protagonista, un personatge salvatge, pare de família nombrosa, mosso de magatzem en una ciutat industrial i que va a la recerca del paradís perdut. (A partir de 14 anys)

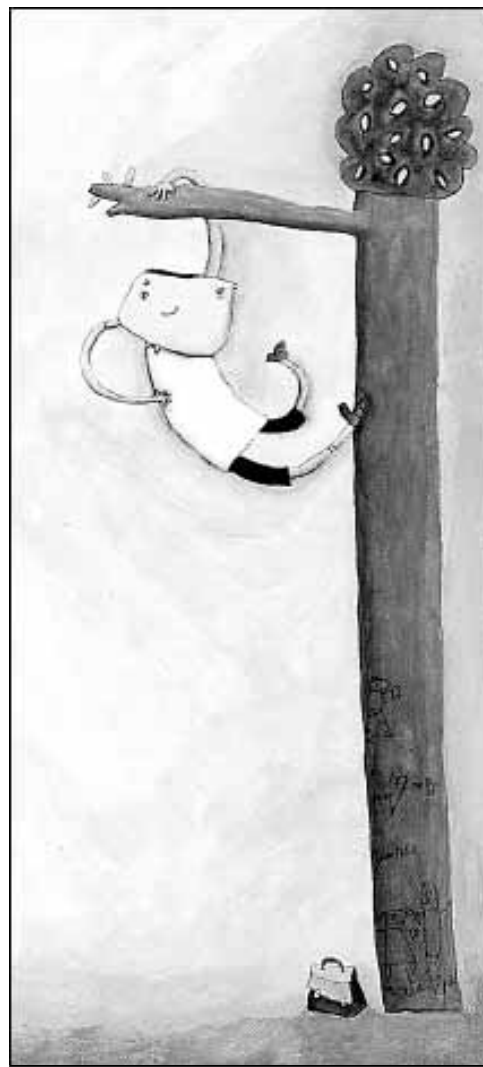
M. Aurèlia Capmany va reflectir l'ambient del Port de la Selva i dels estius dels anys 40 de la mà de dos adoles-

cents, amb un rerefons social i polític a *La riulla del mirall* (Empúries, 1989), i amb una riquesa lingüística i testimonial sense data de caducitat. (A partir de 14 anys)

Lewis Carroll compta amb una versió catalana contemporània de Salvador Oliva d'*Alicia al país de les meravelles* (Empúries, 1996), per descobrir una vegada més un món on tot és possible, fins i tot la sàtira i la caricatura, a l'altra banda del mirall, amb Alicia i el Conill Blanc. (A partir de 12 anys)

Carlo Collodi es va empecar la meravellosa història d'un ninot de fusta que s'escapa de casa i corre món amb una profunditat humana que ha fet de *Pinotxo* (La Galera, 1982), un clàssic imprescindible per conèixer el bé i el mal i les situacions adverses i iròniques que la vida ens pot oferir. (A partir de 12 anys)

Roald Dahl va inventar ja fa quaranta anys el personatge de James a la novel·la *James i el préssec gegant* (La Magrana, 1989), aquell que viu amb dues ties, treballant de sol a sol, fins que un cop de màgia fa que un

Una altra imatge de l'obra de Gisbert

préssec es converteixi en una gran casa on viuen tota mena de bestioles. (A partir de 9 anys)

Alexandre Dumas va llegir amb *Els tres mosqueters* (Edebé, 1999) una novel·la que transporta el lector a la França de Lluís XIII, enmig d'intrigues, galanteig i humor, sense oblidar l'atreviment, l'aventura i l'heroisme. (A partir de 12 anys)

Michael Ende va aconseguir a *La poció del desig* (Cruïlla, 1989) que la fantasia s'elevés a sostres màgics amb bruixots com ara Belzebug Bromafèlic, el gat Maurizio di Marrameuro i la fetillera Tirània Vamperl. (A partir de 12 anys)

Jostein Gaarder reflexiona sobre els grans misteris de l'univers com la vida en altres planetes, l'origen del món, la màgia de la natura i el poder de l'amistat, a la novel·la *¿Que hi ha algú?* (Empúries, 1998), una de les seves obres més apreciades després d'*El món de Sofia*. (A partir de 12 anys)

Graham Greene també va escriure contes per a infants en els quals la influència de la intriga pren aires humorístics tintats de tendresa en el recull *Quatre contes sobre rodes* (Cruïlla, 1997), amb vehicles com ara el tren, la diligència, la piconadora i el cotxe de bombers com a protagonistes. (A partir de 7 anys)

Peter Härtling va escriure aquesta història d'amor infantil, *En Ben estima l'Anna* (La Magrana, 1986), on s'entrecrua l'amorament d'un petit alemany d'una nena immigrada polonesa amb un rerefons d'amistat, de solidaritat i de descoberta de les dificultats de viure fora del propi país. (A partir de 10 anys)

Tahar Ben Jelloun descobreix en un diàleg amb la seva filla, a *El racisme explicat a la meua filla* (Empúries, 1998), els motius profunds que porten les persones a comportar-se d'una manera racista en un estil clar, senzill i valent apte per a totes les edats. (A partir de 10 anys)

Rudyard Kipling va aportar a la literatura universal la fable de Mowgli, el noi que creix entre les feres. A part d'una versió de Marià Manent, la més recent recull tres contes traduïts per Joaquim Mallafré a *Les aventures de Mowgli* (Vicens Vives, 2001), que situen l'acció en tres episodis decisius de la infantesa de Mowgli. (A partir de 10 anys)

Selma Lagerlöf va fer una de les obres clàssiques de la literatura per a infants amb *El viatge meravellós d'en Nils Holgersson per Suècia* (La Magrana, 1992), set mesos de viatge plens de situacions extraordinàries que canvien la vida del protagonista. (A partir de 12 anys)